

Den ømmeste og meest trofaste Fader

Taler

Christian Sørenssen

Dato

26 april 1844

Sted

Vor Frelzers kirke, Christiania

Omstændigheder

Sørgegudstjeneste på kong Carl Johans begravelsesdag

- 1 I din Jesu Navn alle Væseners ophøiede Fader og Velgjører! samles vi her under
fælleds Sorg, i Sorgens Dragt og med Sorgens Mærker omkring os, over den
elskte Konges Bortgang, som Du i din Miskundhed gav os til Styrer; - dog
derhos tillige med det Haab, at skulle see ham igjen i lykkeligere Egne.

5

Din faderlige Miskundhed, som tændte dette Haab i vor Barm, og som i Dit
himmelske Ord end klarere har aabnet os denne trøstefulde Udsigt, være derfor
priset! Din Aand vække vor Eftertanke og røre vore Hjerter til at søge ved Din
Aands Bistand at vandre saa, at vi hisset maa gjense ham og hinanden med

10 Glæde!

Andægtige med mine inderligste ønsker om Guds bedste Velsignelser over Eder
Alle hilsede Tilhørere!

- 15 Vi see os i nærværende Stund samlede her efter Opfordring af vor nye Konge,
hvis i denne Henseende udstedte Kundgjørelse, som sikkerligen sinder
Gjenklang i hver Nordmands Hjerter, lyder som følger:

"Vi Oscar, af Guds Naade Konge til Norge og Sverrige, de Gothers og Venders.

- 20 Med uforandret Kjærlighed og Troskab belønnede det trofaste Norske Folk Vor
Høistsalige Herr Fader Hans Majestæt Kong Carl Johans utrættelige Omsorg
for dets Hæder og Lykke. Denne Kjærlighed, som har fulgt Ham i Døden og
som ved Hans Bortgang saa lydeligt og oprigtigt har udtalt sig over det hele
Land, har inderligen rørt Vort Hjerter og skjænket Os Trøst i vor dybe Sorg.
25 Hædret for Sine Størverk, høiagtet for sine Dyder og udmærkede Egenskaber,
elsket for Sit ædle Hjerter og Sin Menneskekjærlighed, skal Carl Johan velsignet
leve i Folkets Minde, og Hans Navn

30 længe taknæmmeligt nævnes blandt Norges Fjelde. Snart skal dog det kolde
Muld bedække det Hjerte, som slog saa varmt for Norges Frihed, Hæder og
Held. Normands Kjærlighed og Sorg vil i Tanken følge den ædle Hedengangne
til Hans sidste Hvilested, og veemodigt dvæle ved den Grav, som indeslutter det
35 forgjængelige Støv af en elsket Fader og Velgjører. Naar Vi derfor opfordre Vore
troe Norske Undersaatter til med Os at nedbede Himlens vedvarende
Velsignelse over Norges Rige, og takke Ham, der lod Carl Johan saa længe aande
og virke for os, ere Vi overbeviiste om at imødegaae et kjært og almindeligt
Ønske. Vi have derfor naadigst befaleet, at Gudstjeneste og Sørgetale skal
afholdes, i Stæderne den 26. April næstkommende, den Dag, da Hans Majestæt
40 Høistsalig Kong Carl Johans jordiske Levninger skulle ledsages til deres sidste
Hvilested, samt i de Kjøbsteder, hvorhen Meddelelse herom ikke betimelig kan
fremkomme, saavel som paa Landet, paa den Dag, vedkommende Biskopper
efter ethvert Steds Forholde, maatte finde meest passende. Vi forblive Norges
Riges Indvaanere med al Kongelig Naade og Yndest velbevaagne. Givet paa
45 Stockholms Slot den 6te April 1844".

Det er da ingen Glædesfest, der samler os i Dag i Guds Huus og Helligdom,
men en Sørgehøitid, da vor gamle faderlige Konge paa denne Dag, og maaskee
netop i denne Stund, udbæres af den Borg, hvor Han henved 34 Aar var til
50 Huse, og hvor Han med Manddoms Kraft, selv i en høi Alderdoms Dage,
stadigen tænkte paa og virkede for 2 Rigers Held.

Skjönt fjernede fra dette Sorgens Optrin føre vore Tanker os dog, ligesom af sig
selv, hen til Hans Liigfølge, hvor vore Blikke strax hefte sig paa hans af Sorg
55 nedbøiede Søn med sin hulde Gemalinde og deres Kongelige Børn, ledsagede af
flere af Naborigets ødlest Mænd og Qvinder, i Forening med nogle af Norgcs
Sønner og Døttre, omgivne eller fulgte af en uoverseelig Skare, som under Sukke
og Taarer skue hen paa det Gjemme, som indeslutter den hedenfarne Elskedes
jordiske Levninger. Snart synes vi at see disse under varme Velsignelser
60 nedsættes i det Tempel, hvis Hvelvinger bøie sig over flere af Broderrigets høit
begavede Styrere, blandt disse den udødelige Gustav Adolph, dette Mønster
baade for Konger og Mennesker i Alt hvad der er stort og ædelt, samt den
Fyrste, som i nogle Aar var Norges Hæder og Prydelse - som en utimelig Død
rev bort i hans feireste Manddom, men hvis Hæderskrands ingen Død vil kunne
65 røve, hvilke her faae en værdig Sidemand i den sidst Hensovede; thi han var
elskelig som Fyrste, uforglemmelig som Menneske; uplettet Fuldkommenhed

blev ingen Dødeligs Lod paa denne Side Graven.

70 Født af borgerlige Forældre i den samme Bye, som gav Frankrige een af dets
ypperste Konger, hengav han sig i sin tidlige Alder til Krigerstanden, hvori han
efterhaanden ved Talenter og Kjækhed steg fra det simpleste til et af de høieste
Trin i hans Fædreneland, hvis Hæder han vældigen udvidede, og ved Siden af
75 Humanitet som Udmærkede hans Seiersløb og gjorde ham kjær endog for de
Overvundne. Dette lysende Træk i hans Caracteer, forenet med hans
Heltedaad, var ufeilbar ogsaa det, som igjennem overveiende Stemmer gav ham
Adgang til Sveriges Throne, hvilket vi bør nævne som en af Forsynets store
Velgjerninger, da han, som Følge deraf, nogle

80 Aar sildigere, efterat have for en vigtig Deel bidraget til at dæmpe den
skrækkelige Flamme, hvormed en graadig umættelig Herskesyge havde i flere
Aar overfaret den største Deel af det lidende Europa, ogsaa saa sig erkjendt som
Arving til Norges Rige, i hvilken Henseende vi Ældre, naar vi tænke tilbage paa
85 den Ulyst, hvormed de fleste af os imødesaae det gamle Baands Opløsning,
siden, hvor tung end Skilsmissen faldt os, ofte have havt Anledning til at
udbryde med Joseph: Gud tænkte det til det Bedre!

I fulde 26 Aar styrede han vort Norge som dets Konge, og hvordan styrede han?
90 Som den ømmeste meest trofaste Fader: - med faderlig Omhue vaagede han over
dets Værdighed og Roelighed, med faderlig Omhue fredede han om dets
Virksomhed; med en oplyst Faders Redebonhed fremmede han Oplysningens
og Kundskabs Udbredelse; med en Faders hele Hjertelav søgte han at qvæge de
Lidende, understøtte de Trængende, ikke for Øieblikket men for Varighed, ikke
95 med Knap, men med gavmild Haand, gennem rige Legater, læggende i Et og
Alt for Dagen, at han satte sin største Hæder og Glæde i at være sit Folks Fader
og Velgjører, og at dets Kjærlighed var hans Løn.

Kunne vi da, naar vi hensatte os i Dagens Optrin, og staaende nu, saa at sige,
100 ved Bredden af hans Grav; kunne vi, ved at gjenkalde os vort Tab, hvis Værd
sønlig Kjærlighed ingenlunde har overdrevet, thi Sandhedens vældige Stemme
skal længe forkynde og ombære hans Færd, som vel fortjent til at nævnes, og ofte
at nævnes med Ophøielse; - kunne vi, siger jeg, tænke os dækket af Muld det
hulde Hjerte, som længe flog saa varmt for Norges Frihed, Hæder og Held,
105 uden at dvæle med Taknemmelighed og Veemod ved den Grav, som modtager

det, uden at gennemtrænges af Sorgens inderste Følelser!

110 Men lyser da intet Haab for os under dette tunge Savn? - intet Glimt af Haab i dette Sorgens Mørke? - Er da vor elskte Fader og Velgjører os forevig unddraget? - Skulle vi aldrig mere skue det klare frit omseende Øie, de blide oplivende Træk, som saa ofte udbredde Fryd omkring sig? - skulle vi aldrig mere høre den hulde Stemme, som saa ofte tilsagde Trøst og Bistand, indbydende til Hengivenhed og Tillid?

115

Jo: priset være det kjærlige Forsyn! vi have et stort, et qvægende Haab!

120 Det er med stadigt Henblik herpaa jeg ved Guds Bistand vil søge at lette vor fælleds Sorg, da jeg vil fæste Eders Opmærksomhed paa det i denne Henseende udkaarne Bibelsted hos Apostelen Petrus, i hans Iste Brevs, 1 Cap. 3die Vers: Lovet være Gud og vor Herres Jesu Christi Fader, som efter sin store Barmhertighed haver gjenfødt os til et levende Haab, formedelst Jesu Opstandelse fra de Døde!

125 Det er fra disse Ord jeg her gaaer ud, for efter bedste Evne, til vor Trøst og Beroligelse, at søge at omhandle:

Det faste Haab om Gjensyn og Gjensamling hisset, som den bedste Trøst under det tunge Slag, som i denne Tid har rammet os.

130

Din Godhed skjænke mig o Fader i Himlen! dertil Kraft og Styrke, at denne Sorgens Samling maa ende som en Trøstens Samling! - og Du kjære Menighed! bed Gud med mig, at jeg maa tale værdigen det store Haab, som er os Alle baade Høie og Lave, baade Gamle og Unge dyrebart og vigtigt!

135

Af alle de Lindringsmidler, som kunne rækkes det lidende Menneske til Trøst og Husværelse under Skilsmisens tunge Sorg, kan Intet være os mere velkomment, Intet mere styrkende, end Vished i det Haab, som bebuder os Gjensyn og Gjensamling med vore Velgjørere og Elskede hisset.

140

Tag denne bort, hvad Trøst er da tilbage for den eensomme tilbagestaaende Ægtefælle, som med blødende Hjerte seer sin trofaste Ledsager eller ømme Ledsagerinde revet fra sin Side?

Tag denne bort! hvad Trøst for Fader- og Moderhertet, naar de see sine Dages
Yndling, en haabefuld Søn eller Datter nedsænkes i Gravens Skjød?

150 Tag denne bort, hvad Lindring for det forgrædte Barn, som helder sig med
Længselens hede Taarer over den i Døden henblegnede Faders eller Moders
Aasyn?

155 Tag denne bort! hvad Trøst i Dag ved den bedste Konges Grav? hvad uden
forøget Sorg og Mismod?

Men takket være Allgødheds Gud, som bød al Mistvivl svinde lig Taagens
mørke Dunster for Solens spredende Straaler, da Hans uendelige
Bannhertighed gav os i sit himmelske Ord et sikkert, et aldrig svigende Haab for
den store os alle tiltalende Sandhed, at vi skilles for at samles, og for at samles til
160 det Bedre; Hans Almagt er os Borgen for at han kan opfylde det; hans Godhed
betrygger os at han vil opfylde det.

Allerede vore Tankeevner, vore ønsker og vore Attraaer aabne os Ahnelse
herom. Følelsen af og Omtanken om vore Evner tilsige os klarligen, at de
165 nødvendigen maae henhøre til en ædlere Deel end vort Legeme, og altsaa
unddraget sammes Opløning, ligesom og at de umuligen kunne være os givne
for at hendøe i Gravens Nat; men at en høiere Udvikling og Forædling, som
ikke her opnaaes, maa forestaae dem hisset.

170 Vore Ønsker og Attraaer understøtte denne Slutning; - hvo stod nogensinde
sorgnedbøiet ved en elsket Hedenfarens Grav, uden at ønske at gjensee ham eller
hende? - svar Du! som har elsket, hvis Hjerte endnu bløder under Savnet! er
dette Ønske dig nyt, eller fremmed? men hvo har nedlagt dette Ønske i din
Barm uden den Almægtige og Algode? - skulde han da ville afbryde eller
175 oprykke en Plante, som han selv med den kjerligste Haand har plantet?

De Begreber som møde os selv hos de meest vankundige Folkeslag om en fortsat
Tilværelse, synes ikke at kunne være byggede paa en Slump, men udgaaede fra
Sandhedens evige Ophav; dog lad Haabet fra disse Kanter endvære mindre
180 fuldstændigt, snart hæves det over al Tvivl ved den hellige Skrifts ærværdige
Udsagn.

Frygter ikke for den, som ihjelslaaer Legemet, men ei kan ihjelslaae Sjælen! saa

185 lyde de os ligefra vor Barndom bekjendte Ord af Sandhedens store Lærer; end flere Udtrykke forene sig hermed baade af Ham og Hans Apostle, og Hans ærefulde Udgang af Graven sætter Stemplet paa det Hele.

Det var derfor en passende Fremgangsmaade af Apostelen Petrus at begynde
190 Dagens udkaarede Ord med en Lovsang og at anvende Læren om Jesu Opstandelse, som et Grundlag, for ved dette lysende Haab at styrke sine Troesforvandrede mod Livets Sorger, og opmuntre dem til en Vandel, stemmende med det store, dem aabnede Haab.

195 Dette Haab er ikke en løs Gisning, eller uvis Formodning, men klarligen udhævet baade i de 4 Evangelisters med Sandhedens synlige Præg betegnede Udsagn om Jesu Opstandelse og Apostlernes paafølgende Varme for hans Læres Udbredelse, hvilket noksom forkynnder den fuldstændigste Vished i deres Sag, og at den Grundvold var fast som de byggede paa, nemlig deres Lærers
200 Opstandelse; - følgelig hele Menneskehedens høie Bestemmelse derved høitidelig erklæret og lagt for Dagen, hvilket Frelserens bekjendte Lignelse om den rige Mand og Lazarus, samt hans trossende Ord paa Korset til den angergivne Synder allerede klarligen havde angivet.

205 Gjensyn og Gjensamling forestaaer da alle menneskelige Slægter, som have levet og vandret paa Jorden.

Mig synes at jeg seer de trofaste Ægtefælde, de ømme omhyggelige Forældre, de kjærlige Sønner og Døttre, med Glædes og Henrykkelses Taarer at ile hinanden
210 imøde, med Priis til al Godheds Gud, som igjen har samlet dem, for aldrig mere at skilles, og med Taknemmeligheds varme Udbrud indbyrdes for hvert et Kjærligheds og Ømheds Træk, hvormed de fordum her i Livet forsødede hinanden deres Dage.

215 Mig synes at jeg seer den faderlige omhyggelige Regent, som hædrede sig selv ved at hædre og agte de ham betroede, hilset med Jubel af det Folk, som han her paa Jorden søgte at gjøre lykkeligt, omgivet med Lykønskninger og Velsignelser af de mange Sørgende, han trøstede, de mange Lidende han qvægede, gennemtrængt af Lov og Priis til den Gud, som gav ham Leilighed og Evner til
220 at gjøre vel, og disse taknemmelige Hjerter til at paaskjønne hans Velgjerninger.

Ja elskte faderlige Konge! hvis blide Billede i dette Øieblik staaer levende for

225 mig; Du har modtaget mangt et fortjent Taknemmeligheds Udbrud heneden
baade for din offentlige og private Færd; - mangt et Takoffer er opsendt til
Himlen over dig saavel fra høiere som lavere Kredse, og Armodens dunkle
Vraaer; - mange Velsignelser baade fjern og nær omgive Din Hengang i Dag, end
flere vente dig hisset, hvor Du allerede er glædet med den største, den Alt
overgaaende, af Verdens Frelser, hvis Lære og Exempel Du hædrede, og hvis
230 Opoffrelses Mindesmærker jeg har seet Dig nyde med Taknemmeligheds hede
Taarer.

Med Bifald har Du hørt Dig hilset af Ham som en benaadet Synder; - med
Bifald for den Hjælp, Du her var saa villig til at yde den lidende Mennesthed,
235 hvilken Han selv i sit Ord ligefrem har erklæret at ville ansee som viist Ham selv;
- med kjærlig Indbydelse derhos at indtræde i det, over alle Jordens Riger
ophøiede Rige, der har været alle Gode, Gud hengivne, beredt før Verdens
Grundvold blev lagt, som en Naadesløn af Barmhjertighedens milde Fader.

240 Denne Løn er ikke som Jordens kort og ustadig, nei! den gaaer igjennem hele
Evighedens umaalelige Række. Nye Kundskaber i den Eviges Alt omfattende
Huusholdning; nye Stigen i Kraft og Fasthed; nye Glæder uden Nag og
Bebreidelser; varig Omgang med vore fordums Elskede og Jordens ædlest
Mennesker, der virkede, kjæmpede og leed for deres Brødrers Held og
245 Undertryktes Forsvar, frem for alle den Ædlest af alle Ædle, Menneskeslægtens
evige Lærer, Frelser og Velgjører, skal der forhøie vort Gjensyn og Samling.

Hvo erkjender da ikke Apostelens Ret og vor med ham til at udbryde i Lov og
Priis for det givne Haab?

250 Hvilken Trøstens Bane ligger ikke i dette Haab udbredt for Menneskets Børn,
hvilke nu kunne udbryde med Paulus: Død hvor er din Braad, Grav hvor er din
Seier! Gud være Tak, som giver os Seier formedelst vor Herre Jesum Christum!
hvilken betryggende Udsigt til at hæve sig over Skilsmisssens tunge Sorger!

255 Det var dette ophøiede Haab, som fordum styrkede Apostlerne til med Varme
og Fasthed trods alle Fiender, Forfølgelser og Farer at røgte deres ophøiede
Ærinde, thi de vidste paa hvem de troede og hvad de kjæmpede for; - det var
dette ophøiede Haab, som lod en Stephanus udraabe midt under hans
260 voldsomme Mishandling og dødende Slag: see jeg seer Himlene aabnede og
Menneskets Søn staaende hos Guds høire Haand! - Dette Haab har ufeilbar ofte

styrket mange af Menneskets Børn paa deres farefulde Vei; - Krigeren for
Exempel under Slagets Tummel paa den blodige Valplads; - Søemanden i Kamp
265 med Elementerne paa det fraadende Hay; - den Fortrængte i Kamp med Mangel
og Gjenvordigheder; den Nedbøiede, Forladte, ved Bredden af den Grav, som
modtog hans kjæreste Skat, og endelig den Døende paa det sidste Leie, hvortil
jeg meer end engang med glad Beundring har været Vidne; - og dette Haab var
ufeilbar den bedste Pude, hvorpaa vor elskte Konge, under Troe til sin
270 Forsoner, støttede sit døende Hoved.

Held Ham, Hans Haab er opfyldt, Hans Strid er udstridt, Hans sidste Kamp er
ogsaa vundet; - Hans udfriede Aand vandrer nu forklaret i Beskuelsens Egne,
hvor al Fordums Dunkelhed er gaaet over til Klarhed. Farvel da elskte
275 uforglemmelige Konge! velsignet være Dit Navn og Dit Minde, for hvert et Trin
iblandt os, for hvert et Bidrag til vort Velvære! for hvert et Suk Du standsede,
for hver en Taare Du aftørrede! - Himlens reneste Glæder gennemstrømme nu
Din forklarede Aand til overveiende Gjengjeld.

280 Men idet vi med vor Textes Ord prise og takke Gud for den Aarsag, vi have til at
fryde os baade paa den Ædle Hedengangnes og vore egne Vegne, opstaae ved
Siden deraf den faste Beslutning hos os, at søge at vandre saa, at vi maatte kunne
gjensee baade Ham og hinanden med Glæde!

285 Med hvilke Gjensyns eller Gjensamlings Glæder vil Ægtefællen hisset kunne
møde sin Ægtefælle, hvis Dage han eller hun forgiftede eller forbittrede? -
hvorledes vanartige Børn de Forældre, over hvis gamle Dage de udslyngede
Bedrøvelse, og bragte dem med Kummer til Graven? - hvorledes unaturlige
Forældre de Børn, som de lod opvoxe i Vankundighed og Laster og foregik med
290 de meest oprørende Exempler? -

Med hvilke Gjensyns eller Gjensamlings Glæder vil Mennesket kunne møde
dem, hvis Gang han her i Livet, istedetfor at lette den, besværliggjorde ved falske
eller overdrevne Beskyldninger, som Avind, Hevn, eller nederdrægtig Attraae
295 efter egen Vinding paa Andres Bekostning indgav ham, som nu ikke længer lade
sig skjule; - thi ved Gjensynet hisset bortfalder hver en Maske og hver en
Forstillelse.

Hvorledes vil Undersaatten eller Borgeren bestaae for Regenten, hvis Værd han
300 med Flid søgte at nedsætte, og hvis Banes Torne han forøgede, thi Kongerne

vandre langt fra stedse paa Roser.

305 Lader os derfor omhyggeligen og ofte agte paa hvad det os forestaaende Gjensyn betyder, samt hvad det vil medføre!

Vore Pligter, derom bede vi inderligen Gud om Kraft og Bistand! være os stedse hellige som Ægtefælle, som Forældre, som Børn, kortsagt i hvilken Stand eller Stilling vi besinde os baade som Mennesker og Borgere.

310

Jeg nævnede Borgere; naar vi overskue de sidste 30 Aar, vor ønskelige borgerlige Forfatning, vore Rettigheders faste Overholdelse, som det sømmer sig et frit selvstændigt Folk, der kun erkjender Lovenes Bud, ukjendt med Despotismens vilde Magtsprog, og dens egenmægtige udsuende Paalæg; naar vi føie hertil den 315 Lykke, at vor gamle elskte Konge afløses af en Ham lignende, med sjeldne Gaver udstyret Søn, hvis rige Udvikling og Uddannelse ogsaa høre til den Forklaredes store Velgjerninger, hvorfor baade vi og vore kommende Slægter skulle velsigne Ham, da Alt forkynnder, at Han vil vandre i sin Faders lyse Spor, og som det egner sig den faste Mand, sit Valgsprog troe: hylde Ret og Sandhed; bør da ikke 320 dette blive os en forøget Opfordring til paa vore Fædres Viis at offere ham urokkelig Trostab og Hengivenhed?

Dette Løfte, det meest passende ved den Grav, ved hvis Bredder vi staae i nærværende Stund, være Alles vores eenstemmige Løfte, dets Overholdelse 325 enhver af os hellig og høitidelig, da styrke vi vor nye Konge under Hans høie byrdefulde Kald, da lønne vi Hans Møier og Opoffrelser, da hædre vi Hans forklarede Faders Minde og da skulle vi med en god Samvittigheds Glæder see dem begge igjen i en bedre Verden efter denne, og der mere fuldkommen frembære dem vore Hjerters fortjente Taksigelser, velsignede igjen af dem for 330 det troe hengivne Sindelav, hvormed vi lettede deres Foretagender og Bestrebelser.

Algode Gud giv hertil for Jesu Skyld Din Velsignelse! og lad denne Troskabs Grundsætning usvækket gaae i Arv til vore Efterkommere lige indtil Dagenes 335 Ende!

Vort Fædreland algode Gud! og det med samme forenede Rige være fremdeles Din himmelske Varetægt anbefalet!

Velsign den Konge, som dit Forsyn har kaldet til at indtage sin hedenfarne
Faders Sted, ledsag Ham med Din guddommelige Naade til at vandre efter Dine
Bud, til at vorde en Fader for sine Folk, en sand Velsignelse baade for sig selv og
dem.

345

Omring Hans dyrebare Dronning med Din beskyttende Miskundhed, hun være
længe Kongehusets Prydelse og Folkets Fryd!

350

Din høie Trøst, Dit guddommelige Ords Trøst over Hendes Majestæt vor
søgende Enkedronning! Vished om Gjensyn og Gjensamling mildne Hendes
dybe Sorg og lette Hendes tunge Gang i Alderdommens Dage!

355

Dit Forsyns Øie over de Kongelige Prindser og den kongelige Prindsesse, de
svare til deres høie Forældres og begge Rigeres Ønsker!

360

Din Bistand over Kongens Raad, og enhver Indbygger i de forenede Riger,
saavel Borger som Embedsmand, til med stadig Lyst at søge at virke for fælleds
Vel, for saaledes at kunne mødes igjen med Glæde og uden Bebreidelse!!!

Kilde

Taler og Cantater ved Sørgefester i Christiania i Anledning af Hs. Maj. Kong Carl Johans Død. Christiania
1844, s. 13-25.

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/den-ommeste-og-meest-trofaste-fader>

365

370

375